सत्यमेव जयते

UPPSC

Uttar Pradesh Public Service Commission

Download UPPSC/UPPCS Mains 2019 Optional Exam Question Paper

"Sanskrit Literature (Paper-1)"

"Held on 26-09-2020"

No. of Printed Pages : 3

Serial No.

GLPC - 34/19-Paper-I

संस्कृत साहित्य (प्रश्न-पत्र - I)

SANSKRIT LITERATURE (Paper - I)

निर्धारित समय : तीन घंटे] [अधिकतम अंक : 200

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 200

विशेष अनुदेश : (i) प्रतिखण्डमेकः प्रश्नः समाधेयः ।

(ii) सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः ।

खण्ड - अ

1. (a) भारोपीयभाषापरिवारस्य वैशिष्ट्यानि प्रतिपाद्यन्ताम् । 15

(b) मध्यकालीन-भारतीय-आर्य भाषाणां स्वरूपं वर्णयत । 15

(c) वाग्यन्त्राणां संक्षिप्तं विवरणं प्रदेयम् । 10

2. (a) ध्वनिपरिवर्तनस्य दिशः प्रतिपादनीयाः । 15

(b) अर्थपरिवर्तनस्य दिशः विवेचनीयाः । 15

(c) वैदिकलौकिकसंस्कृतभाषयोः साम्यं वैषम्यञ्च वर्णयत । 10

खण्ड - ब

3. (a) सूत्रोल्लेखपूर्वकं सन्धिः कार्यः । 15

(i) देव + ऐश्वर्यम् ।

(ii) सत् + चित् ।

(iii) शिवस् + अर्च्यः ।

Scanned with CamScanner

(b) नियमनिर्देशसहितं समासो विवेचनीयः । 15

(i) निष्कौशाम्बिः ।

(ii) अन्तर्लोमः ।

(iii) अध्यात्मम् ।

(c) ससूत्रोल्लेखं कयोश्चिद् **द्वयोरेव** कृत्प्रत्ययविधिर्विवेचनीयः । 10

(i) यशस्करी । (ii) प्रधिः ।

(iii) विदन् । (iv) क्षामः ।

4\. (a) ससूत्रोल्लेखं **त्रयाणां** तद्धितप्रत्ययविधिर्विवेचनीयः । 15

(i) बन्धुता । (ii) दाक्षिः ।

(iii) पौरवः । (iv) वैयाकरणः ।

(b) सूत्रोल्लेखपूर्वकं **त्रयाणां** स्त्रीप्रत्ययविधिर्विवेचनीयः । 15

(i) कारिका । (ii) तरुणी ।

(iii) मृडानी । (iv) वामोरूः ।

(c) नियमनिर्देशसहितं **द्वयोः** रेखाङ्कितपदयोः विभक्तिव्यवहारः प्रतिपादनीयः । 10

(i) <u>सुधां</u> क्षीरनिधिं मथ्नाति ।

(ii) <u>दैत्येभ्यो</u> हरिरलम् ।

(iii) <u>सतां</u> गतम् ।

(iv) <u>स्थाल्यां</u> पचति ।

खण्ड – क

5\. (a) सविकल्पकनिर्विकल्पकभेदेन प्रत्यक्षस्य द्वैविध्यं तर्कभाषादिशा प्रतिपाद्यताम् । 15

(b) वेदान्तसारदिशा साधनचतुष्टयं निरूप्यताम् । 15

(c) सांख्यकारिकानुसारं पुरुषबहुत्वं समीक्ष्यताम् । 10

Scanned with CamScanner

6. (a) 'सर्वे वेदा यत्पदमामनन्ति' इति कठोपनिषद्वचनं व्याख्यात । 15

(b) गीतानुसारं स्थितप्रज्ञस्य स्वरूपं वर्णयत । 15

(c) 'नित्यः सर्वगतः स्थाणुरचलोऽयं सनातनः' इति गीतावचनं विवेचयत । 10

खण्ड – ङ

7. (a) ध्वन्यालोकमवलम्ब्य ध्वनिविरोधिनां मतत्रयं निरूपयत । 15

(b) मम्मटानुसारं काव्यहेतुं वर्णयत । 15

(c) माधुर्यगुणस्वरूपं विवेचयत । 10

8. (a) काव्यप्रकाशमवलम्ब्य अभिनवगुप्तपादाचार्याणां रसविषयकं मतम् उपस्थापयत । 15

(b) अधोलिखितानामलङ्काराणां लक्षणानि प्रतिपादनीयानि । 15

(i) उत्प्रेक्षा अथवा अपह्नुतिः ।

(ii) विभावना अथवा विशेषोक्तिः ।

(iii) अप्रस्तुतप्रशंसा अथवा समासोक्तिः ।

(c) नियतिकृतनियमरहिताम् इति मम्मटवचनं विवेचयत । 10

खण्ड – इ

9. अधोलिखितेषु कमप्येकविषयमवलम्ब्य न्यूनातिन्यूनं 250 पदात्मको निबन्धः संस्कृतभाषया लेख्यः । 40

(i) उपायेन हि यच्छक्यं न तच्छक्यं पराक्रमैः ।

(ii) संस्कृतस्य लोकोपकारकता ।

(iii) पदं हि सर्वत्र गुणैर्निधीयते ।

(iv) अर्थान्तरन्याससन्दर्भे कालिदासो विशिष्यते ।

(v) उद्योगिनं पुरुषसिंहमुपैति लक्ष्मीः ।

(vi) मन एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ।

Scanned with CamScanner